

TERORISMUS DNES

Johana GÁLOVÁ
Studentka Katedry Antropologie ZČU

Násilí je doprovodným jevem každého lidského společenství. V tomto smyslu je možné ho chápat jako přirozenou součást lidského chování a jako průvodní fenomén lidského vývoje. Má nekonečně mnoho podob a variant, které jsou podmíněny ekonomickými, politickými, historickými, náboženskými a dalšími podmínkami a situacemi, ve kterých se člověk ocitá. Historické zkušenosti ukazují, že násilím lze řešit řadu konfliktů, ale zanechává to v lidském vědomí pocit nenávisti a touhy po odvěti, což vede k nepředvídatelným důsledkům. Je tu veliké riziko, že se násilí vymkne kontrole a vyvolá řadu dalších násilných činů. Násilné metody se v konečné fázi často obrátí proti těm, kteří je rozpoutali a smete je. Což platí jak pro jednotlivé osoby, tak organizace a v neposlední řadě také státy. Navzdory tomuto riziku však ve světě existuje mnoho lidí, kteří násilí považují za efektivní a jediný prostředek k dosažení svých cílů. Bohužel lze říci, že z jejich hlediska je to cesta úspěšná. Vzhledem k tomu, že násilí není možné z lidských vztahů zcela vyloučit, je cílem každé kulturní a demokratické společnosti jeho projevy omezovat a regulovat. To se děje zejména prostřednictvím legislativy, justice a řady dalších institucí. Nebezpečnost různých forem násilí je z hlediska společnosti různá. Jednou z nejnebezpečnějších forem násilí je terorismus. S terorismem se setkáváme často, díky zpravodajství médií. V posledním půlroce, po útoku na USA z 11. září, vyhlášení války proti terorismu a následnému bombardování Afghánistánu, to bylo snad nejčastěji se v médiích objevující slovo. V českém encyklopedickém slovníku z roku 1993 je terorismus definován jako: „Souhrn antihumánních metod hrubého zastrahování politických odpůrců hrozbou síly a užití různých forem násilí. Vedle individuálního terorismu existuje terorismus skupin, z nichž některé koordinují svoji činnost na mezinárodní úrovni (mezinárodní terorismus).“ Díky médiím má každý člověk představu, co terorismus znamená a jaké jsou jeho bojové prostředky. Nejčastěji se jedná o pumové útoky a únosy letadel. Drtivou většinu teroristických útoků mají na svědomí islamští fundamentalisté. Tyto útoky jsou nejčastěji zaměřeny proti Izraeli. Další atentáty jsou velice často dílem národně osvobozenecských skupin. V Evropě se setkáváme s útoky skupin jako je IRA nebo ETA. Ideologií takových teroristických skupin je převážně snaha získat jisté území (IRA, ETA, Hizballáh...) nebo nastolit jiný řád (často právě islámské fundamentalistické skupiny, vyhlašující Svatou válku). Terorismus se dnes prosazuje s čím dál tím větší intenzitou a to, co kdysi bylo zcela abnormálním jevem, se dnes stalo součástí každodenního života, a to do té míry, že s tím musejí počítat i cestovní kanceláře!

Historie terorismu

Slovo teror je odvozeno z latinského slova *terrere*, což v překladu do češtiny znamená strašný nebo hrozný. Terorismus v sobě tedy zahrnuje takové činnosti a metody, které vyvolávají pocity strachu a hrůzy. Slovo terorismus se poprvé objevilo už v roce 1798 v dodatku ke Slovníku Francouzské akademie. Slovo tehdy ještě nemělo tentýž smysl, v jakém ho dnes

používáme my. V roce 1980 byla v USA publikována definice terorismu, která se stala výchozím standartem pro posuzování a hodnocení teroristických činů. Zní takto: „Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“ Je však nutné vyjádřit rozdíl mezi slovem teror a terorismus. Teror se vztahuje k případům otevřeného odporu vůči zákonům. Druhé slovo v sobě nese příklon k přehnanému uplatňování zákona. Slovo teror lze použít třeba v případě Pinochetova státního převratu v Chile v roce 1973, kdy se pak mluvilo o „režimu teroru“. Pojem teror se v historii poprvé používá ve spojitosti s Francouzskou revolucí a nastolením vlády jakobínů. Zatímco boj vedený Rudými brigádami proti italskému státu, se označuje jako „terorismus“. Carlos Marighella, který se honosil přezdívkou otec městského terorismu, definoval terorismus jako akci. Ve své knize *Minimanual of the Urban Guerilla* (Stručná příručka městského partyzána) napsal: „ Akce městské gerily musí být provedeny s velkým krveprolitím, klidně a rozhodně. Útoky musí být bezohledné a propočítané tak, aby měly co největší dopad na společnost.“

Historie používání násilí k prosazení určitých cílů je prakticky stejně dlouhá jako historie lidstva. Formy a metody se však mění současně s vývojem společnosti a rozvojem technologií. Za posledních sto let se terorismus prosadil dramaticky narůstající silou. Frekvence a intenzita teroristických akcí stejně jako míra násilí jsou ve zřetelné rovnováze a použitými prostředky. Rizika, vyplývající z užití násilí v lidské společnosti, rostou a tento trend bude s velkou pravděpodobností pokračovat. Popis teroristických činů můžeme najít v tak starých textech, jako jsou egyptské hieroglyfické texty či Bible, nebo Homérova *Odysea*. Akt fyzické likvidace politických odpůrců nebo potenciálních protivníků se v dějinách vyskytuje velice často a ani historie našeho národa není výjimkou. Moderní historie terorismu začíná v polovině devatenáctého století v Evropě, spolu s rozkvětem anarchismu. Za první teroristický útok lze označit zdařený atentát na ruského cara Alexandra II. 1. března 1881. Evropskou kolébkou terorismu jsou Irsko, Španělsko a Balkán. Tyto oblasti jsou i dnes velice nestabilní. Co se týká České republiky, na jejím území nikdy neoperovala žádná teroristická skupina. Pouze 23. března 1953 bylo čtyřmi osobami uneseno letadlo DC-3 Českých aerolinií z pravidelné vnitrostátní linky z Prahy do Brna, s 29 lidmi na palubě. Pilotu Miroslavu Slovákovi se podařilo nízkým letem zdolat hranice do Německa. Tam musel asi půlhodinu kroužit, než dostal od amerických úřadů povolení k přistání na frankfurtském letišti. K únoscům, žádajícím o azyl, se připojili další dva cestující.

Rozdělení terorismu

Terorismus lze rozdělit na vnitřní a mezinárodní. První podobu lze ještě rozdělit na státní terorismus (teror) a revoluční terorismus. Stát může praktikovat terorismus, nebo se uchýlit k podpoře teroristických destabilizujících akcí, aby posílil svou centrální autoritu, nebo může být protagonistou válečných podob terorismu. To znamená, že se ve válce uchýlí ke kobercovému bombardování s mimořádně zničujícím efektem (bombardování Drážďan 7.-15.2. 1945), anebo k bombardování, které má definitivně zastrašit nepřítele (svržení atomové bomby na Hirošimu a Nagasaki 6. a 9.8. 1945). Revoluční má za cíl stát buď posílit nebo rozložit. Mezinárodní terorismus má různé podoby. Nám asi nejznámější je terorismus vedený s cílem získat nezávislost, případně terorismus separatistický. To znamená, že se jedná o hnutí, která tímto způsobem chtějí vytvořit nezávislý stát, či se připojit k jinému státu, než je ten, k němuž patří. Často se také snaží vymanit z koloniálního útlaku. Protikladem k tomu

může být koloniální teror, vytvářený mocnostmi, které nechtějí postoupit kolonie. Terorismus za nezávislost je svou povahou vždy i mezinárodní, protože své akce přenáší i mimo hranice území, jež je předmětem konfliktu. Typickým příkladem je palestinský terorismus. Pro úplnost je třeba uvést ještě i případ poslední podoby teroru takřkajíc v planetárním měřítku, přestože pramení ze specifické problematiky terorismu. Jedná se „o rovnováhu strachu“. Pod touto formulací se skrývá společné chování USA a SSSR po II. světové válce, kdy obě velmoce sledovaly neměnnost mezinárodního pořádku, dohodnutého po II. světové válce. Tuto rovnováhu zaručovaly hrozbami rozpoutání nukleárního teroru.

Přehled nejvýznamějších teroristických skupin Terorismus je už dlouho téměř synonymem pro Střední východ, oblast zmítanou náboženskými a politickými sváry. Operuje zde mnoho teroristických organizací, nejčastěji zaměřených proti Izraeli. Většinou se jedná o akce, odehrávající se na území Arabského poloostrova, ale od 60.let zde začalo velice často docházet také ke vzdušnému terorismu. Skupiny či jednotlivci ze Středního východu či nějak s ním spojení měli na svědomí některé z nejhrůznějších únosů civilních letadel a nejničivějších sabotáží, ke kterým ve světě došlo. Nejhorší z nich bylo zničení letu 103 společnosti Pan Am nad Skotským Lockerbie pár dní před Vánoce 1988, které se vyšetřuje dodnes. Dalším šíleným činem bylo unesení dvou plně obsazených dopravních letadel a jejich nasměrování na věže Světového obchodního centra v New Yorku 11. září 2001. Plán se zdařil a obě věže se krátce po sobě zřítily. Pod svými troskami pohřbily přes 5365 lidí. Jak ukázal vývoj událostí, za útokem stála teroristická organizace Al-Kajda, podporovaná arabským milionářem Usamou bin Ládinem. Ten stál i za bombovými útoky na americké velvyslanectví v Keni v roce 1998.

Hizballáh

Jedna z nejdůležitějších nábožensko-politických vojensky zaměřených stran. Je podporována Íránem. Zaměřená proti Izraeli. Počet jejích členů se odhaduje na tisíce.

Abu Nidal

Nezávislá skupina, také zaměřená proti Izraeli. Úzce spjatá OOP Libanon, jejíž frakce „Černé září“ se nechvalně proslavila při útoku na letních olympijských hrách v Mnichově. 5. září 1976 osm teroristů (ze skupiny Al Fattáh a Černého září) zajalo členy izraelské výpravy. Na letišti ve Fustefeldbrucku bylo při pokusu o záchrannou akci zabito 5 teroristů, ale i devět atletů. Skupina má přes tisícovku členů.

Hamas

Radikální islámské hnutí, palestinská vojensko-politická strana zaměřená proti Izraeli. Hnutí je podporováno Íránem, Saudskou Arábií a Súdánem. Jeho specialitou jsou sebevražedné pumové atentáty. Útočí po celém Izraeli, ale nejvíce na západním břehu Jordánu a v pásnu Gaza. Počet členů je přes tisíc.

Mudžahedín el-Khalq

Organizace s portiránským zaměřením, kterou podporuje Irák. Má tisíce členů a přívrženců, hlavně právě v Iráku.

PKK

Hnutí zaměřené na získání svobody Kurdů. Působí hlavně v Turecku. Počet jeho členů se odhaduje na 10 až 15tisíc.

Tygři osvobození tamilského islámu

Častěji se lze setkat s názvem Tamilští tygři. Skupina bojuje o získání nezávislého státu na území Srí Lanky. Často útočí i proti turistům, nebo je unáší. Má kolem 10tisíc členů.

ETA

Euskadi Ta Akatasuna, bojuje za osamostatnění Baskicka, které leží na severu Španělska. Často útočí proti turistům. Počet jejích členů se odhaduje na několik stovek. Organizace má řadu přívrženců po celém světě, hlavně pak v Libyi, Venezuele a na Kubě.

IRA

Irská republiková armáda usiluje o osamostatnění Severního Irsku. Vyznačuje se bombovými atentáty proti civilistům nejen na území Irsku a Severního Irsku, ale i ve Velké Británii, pod kterou Ulster (Severní Irsko) spadá. Má několik stovek členů.

Brutalita teroristů roste

Podle studie EU se počet teroristických činů v zemích Evropské unie v období září 200-2001 trochu snížil, ale jejich brutalita vzrostla. Nejhorší situace byla v Baskicku, jak ve své zprávě uvedl evropský policejní úřad Europol. „Nejaktivnější teroristickou organizací v EU byla ETA. Jejimi nejčastějšími terči byli politici, vojáci, novináři a představitelé justice,“ stojí ve zprávě. ETA také zahájila kampaň proti španělskému průmyslu cestovního ruchu. Střílí své oběti do zad a používá výbušnin, a to i v poštovních zásilkách. Teroristickou činnost ETA provádějí většinou členové „mládežnického křídla“ organizace. V boji proti terorismu se podařilo zatknout právě vedení mládežnické organizace Haika a dále členy hnutí Gestaros Pro-Amnistia. Celkem španělská policie s pomocí francouzských kolegů ve sledovaném období zatkla 16 baskických teroristů, odhalila tři výcvikové tábory a zabavila 1600 kilogramů dynamitu. Europol konstatoval, že na francouzské Korzice nacionalisté hnutí FLNC pokračovali v útocích na objekty policie a francouzských majitelů, které si však nevyžádaly žádné oběti. V EU byla již před útoky 11. září v USA obava z možných atentátů islámských teroristů. Bezpečnostní složky zemí unie tuto hrozbu vyhodnocovaly a zatkly desítky lidí, především v Británii, Francii, Německu, Belgii a Španělsku. V posledních měsících se vede soud s italskými příslušníky Al Kajdy, která stojí právě za zářijovými útoky. V Evropě se však objevily náznaky možného oživení levicového a anarchistického terorismu.

Islámských teroristů přibývá

Prakticky v každé muslimské zemi existují nebo se formují velmi radikální skupiny. Islámští fundamentalisté se v mnoha místech světa radikalizují a přecházejí i k teroru. Čím dál častěji od Alžírsko a Jemenu až po Indonesii či Čechensko jsou slyšet slova: „Džihád! Svatá válka!“ Většina těchto skupin má stejného nepřítele - ďábla- USA, Židy a světské vlády. V souvislosti s atentátem v Americe se objevuje hlavně jméno Afghánistán, které je spojeno s Usámou bin

Ládinem. Ovšem muslimské teroristické skupiny existují v desítkách dalších zemí a spíše jich přibývá. Ve jménu Alláha unášejí turisty na Filipínách, páchají sebevražedné útoky v Izraeli, chtějí zavést islámské režimy v Kašmíru či Čečensku. Muslimští radikálové útočí také ještě v nedávno méně nábožensky konfliktní Indonésii, na jihu Thajska a v mnoha afrických zemích. Přímo teroristické skupiny či jejich zárodky existují prakticky v každé islámské zemi. Jsou však různě silné. Vyvíjejí činnost v různých podmínkách a mají rozdílnou podporu obyvatelstva. V některých zemích prorůstají do vládních organizací a institucí, ovlivňují činnost politických stran a snaží se prosadit své ortodoxní pojetí islámského státu. V každé muslimské zemi je situace jiná. Zatímco v Maroku, Egyptě či Jordánsku se místní režimy snaží v rámci možností o otevřenou společnost, a extrémisté tudíž nemají velkou váhu, především v chudších státech mají velmi živnou půdu. Tam, kde je ekonomická situace špatná, se poměrně dobře verbují především mladí muži ve věku od 15 do 20 let. Jejich velitelé s nimi dokáží manipulovat tak, aby se stali loutkami v jejich rukou. Především otevřené vojenské konflikty či hnutí za sebeurčení a nezávislost plodí mnoho teroristických skupin. V těchto zemích je totiž terorismus považován za naprosto legální zbraň proti nepříteli, především v případech, kdy nepřítel nelze porazit klasickými vojenskými prostředky. V tomto ohledu se však výklad radikálů a umírněných muslimů liší. „Islám v žádném případě neuznává používání terorismu a historie našeho náboženství to dokazuje,“ řekl agentuře Reuters Abdulláh ibn Abdul, šéf Islámské světové ligy, která sídlí v Káhiře. Radikálové však oponují, že při vedení svaté války jsou všechny prostředky adekvátní. Terorismus proto často využívají například palestinské skupiny z pásma Gazy či okupovaného břehu Jordánu. Podle průzkumů, většina palestinců považuje terorismus za přirozenou formu boje proti Izraeli, protože vojensky na něj momentálně nestačí. Podobné metody využívají také povstalci v Kašmíru nebo rebelové v Čečensku. V posledních letech zpravodajské tajné služby upozorňují, že se těžiště výcvikových skupin přesouvá. Za jednu z největších bašt jejich výcviku byl a je právě Afghánistán, protože vládnoucí hnutí Taliban prý za podporu těchto skupin dostávalo finanční prostředky. Území Afghánistánu navíc není infiltrováno agenty demokratických států a do nedávna bylo pod přísnou kontrolou Talibanu, takže zde byly velmi bezpečné podmínky. Teroristických skupin však rychle přibývá i v sousedním Pákistánu. Zajímavý je také případ Saudské Arábie, která je považována za spojence USA na Blízkém východě. Právě z této země každý rok plynou miliony dolarů, které slouží nejen pro výcvik teroristů, ale současně i pro "vývoz" myšlenek radikálního islámu do světa. Není náhodou, že právě Sudská Arábie je jedním ze tří států světa, které uznávaly afghánský Taliban. Stále zřetelnější je trend, že jsou cvičeny menší skupiny či dokonce pouze jednotlivci, kteří pak mohou nepozorovaně zaútočit kdekoliv na světě. To se ukázalo a osvědčilo v USA, takže lze očekávat, že to bude postup, který budou muslimští extrémisté volit i nadále.

Mezinárodní boj proti terorismu

Mezinárodní terorismus v posledních desetiletích dosáhl kvalitativního posunu ve vytváření mezinárodně propojených struktur. Protiváhou mu jsou snahy Mezinárodního společenství, které se již několik desetiletí víceméně úspěšně snaží spojit své síly v boji proti tomuto fenoménu. Výsledkem je řada úmluv, které OSN přijala v 60. letech. Ty umožnily podstatně zdokonalit mezinárodní spolupráci v této oblasti tím, že určily její legislativní rámec. Dosud bylo přijato 11 hlavních mezinárodních konvencí, které vymezily odpovědnost a závazky jednotlivých států a přispěly tak k vyšší koordinaci spolupráce. Většina těchto úmluv byla podepsána a následně ratifikována i vládami Československa a později i České republiky. Česká republika není smluvní stranou jen v případě Mezinárodní úmluvy o potlačování

teroristických bombových útoků. Úmluvy OSN stanovují mezinárodní legislativní rámec pro boj s terorismem. Využívají zásady mezinárodního práva a zavádějí požadavek stíhat a vydávat obviněné teroristy. Následující přehled základních úmluv a jejich stručného obsahu, nasvědčuje, že Mezinárodní společenství dokázalo prosadit společný zájem na potlačení nejzávažnějších problémů mezinárodního terorismu.

Úmluva o trestných činech a některých jiných činech spáchaných na palubě civilních letadel (14. září 1963, Tokio) a týká se výhradně bezpečnosti leteckého provozu. Umožňuje kapitánovi letadla přijmout přiměřená opatření vůči jakékoliv osobě, která připravuje čin proti bezpečnosti letu. Zároveň tato úmluva zavazuje státy, které ji podepsaly, zajistit případného útočníka a vydat letadlo zpět pod kontrolu oprávněné osoby. Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel (16. prosince 1970, Haag) Podle úmluvy je každá osoba na palubě letadla, která nezákonně a s použitím síly, vyhrožováním nebo jinou formou zastrašování, převezme kontrolu nad letadlem nebo se o to alespoň pokusí, obviněna z trestného činu. Všechny strany úmluvy jsou zavázány k tomu, aby takové činy trestaly co nejpřísněji.

Úmluva o potlačení protiprávních činů proti bezpečnosti civilního letectví (23. září 1971, Montreal). Podle úmluvy je považován za trestný čin jakýkoliv čin, který je spáchán jako akt násilí proti osobám na palubě letadla, pokud tento akt ohrožuje bezpečnost na palubě letadla, tedy včetně uložení výbušniny na jeho palubě, pokusu takový čin spáchat nebo spoluúčasti při takovém činu.

Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců (14. prosince 1973, New York). Úmluva definuje mezinárodně chráněné osoby jako jsou hlavy státu, ministři zahraničních věcí, reprezentanti státu nebo mezinárodních organizací, které mají právo zvláštní ochrany před útoky podle mezinárodního práva. Každý stát má podle úmluvy povinnost přiměřeně trestat vraždy, únosy nebo útoky proti mezinárodně chráněným osobám, násilné útoky na úřední budovy, soukromé objekty nebo dopravní prostředky takových osob. Zároveň má být podle úmluvy potrestán i pokus spáchat takový trestný čin nebo spoluúčast při něm.

Úmluva o fyzické ochraně jaderného materiálu (26. října 1979, Vídeň). Úmluva je zaměřena proti nezákonnému držení a použití jaderného materiálu, krádežím jaderného materiálu a hrozbám použití jaderného materiálu, které by mohly způsobit zranění více osob nebo podstatné poškození majetku.

Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí (17. prosince 1979, New York). Úmluva stanoví, že "každá osoba, která zajme nebo násilím drží a hrozí smrtí, zraněním nebo pokračuje v násilném držení jiné osoby s tím cílem, aby si vynutila ze strany státu, mezinárodních organizací, fyzických nebo právnických osob nebo skupin osob určitý krok nebo zdržení se nějaké činnosti jako explicitní nebo implicitní podmínku pro propuštění rukojmí, se dopouští podle této úmluvy trestného činu braní rukojmí."

Protokol pro potlačování nezákonných aktů násilí na letištích sloužících mezinárodnímu civilnímu provozu (24. února 1988, Montreal – dodatek a rozšíření Montrealské úmluvy z roku 1971). Protokol rozšiřuje opatření Montrealské úmluvy o potlačování teroristických aktů na letištích sloužících k mezinárodnímu civilnímu provozu.

Úmluva o zamezení nezákonných aktů proti bezpečnosti námořní dopravy (10. března 1988, Řím). Úmluva stanovuje právní režim v případech činů proti mezinárodní námořní plavbě. Tento právní režim je podobný režimu v oblasti mezinárodní letecké dopravy. Všechny pokusy o násilné obsazení lodí, pokus o její obsazení, hrozba, že k takovému činu dojde, akt násilí proti osobě na palubě lodi, pokud tento čin ohrožuje bezpečnost lodi, kladení výbušných zařízení nebo substancí na palubu lodi nebo další činy proti bezpečnosti lodí jsou podle tohoto

zabránit financování terorismu ve státech G8
v žádném případě neustupovat požadavkům teroristů, neplatit výkupné
zabránit teroristům v přístupu ke zbraním a výbušninám
posílit bezpečnost letecké dopravy.

Terorismus na prahu 21. století

Dnes se v oblasti terorismu objevují hlavně náboženské a národně osvobozené skupiny. Náboženský fanatismus zaplnil místo, které uvolnila ideologie, jejíž rozpad symbolizoval pád berlínské zdi 9. listopadu 1989. To však nedovoluje vyslovit domněnku, že násilí by v politickém životě začínalo hrát méně významnou roli. Snížení počtu mezistátních konfliktů ještě nezaručuje, že k témuž nebude docházet i uvnitř států. Stále přetrvává konflikt mezi Palestinci a Izraelci na Blízkém východě (Hamás, Hizballáh, ale i mnohé ultraortodoxní sionistické skupiny), terorismus je na vzestupu v Alžírsku, kde po anulování výsledků, v nichž jednoznačně vyhrála Islámská fronta spásy, nastaly tvrdé represe vůči civilnímu obyvatelstvu, stále neklidná je situace v severním Irsku. Rozvíjí se však i nepochopitelný terorismus, jako je třeba rozptýlení nervového plynu sarin v prostorách tokijského metra náboženskou skupinou Óm Šinri Kjó. Dalším jasným příkladem je výbuch nálože ve Světovém obchodním centru v New Yorku. Výsledkem bylo 5 mrtvých a více než 1000 zraněných. Teroristé však počítali s pádem jedné věže na druhou a následným sesuvem obou budov. O to děsivější je, že se jim nakonec něco podobného opravdu povedlo. 11. září 2001 narazilo dopravní letadlo i s cestujícími na palubě do jedné z věží newyorského obchodního centra a o několik minut později další letadlo do druhé věže. Nárazy a následný požár poškodily statiku budov, které se po hodině sesunuly a pohřbily ve svých ruinách přes pět tisíc lidí. Brutalita teroristických útoků stále stoupá a dnes snad již nelze najít zemi, která by s terorismem neměla co dočinění. Problémy narůstají. Náboženské války se přiosťují. Nastává problém s přelidněním Země, nacož navazují problémy s přerodělováním potravin a nedostatek pitné vody. Rozdíl mezi bohatými a chudými zeměmi se prudce zvětšují. Terorismus tak ze života nás všech rozhodně nezmizel a jentak nezmizí. Můžeme jen čekat, kde se vlna terorismu rozhoří příště.

Použitá literatura:

- Bonante, Luigi: Mezinárodní terorismus; Clumbus; Praha 1997
Brzybohatý, Marian: Terorismus I.; Police History; Praha 1999
Gero, David: Hrůza v oblacích; Jan Vašut; Praha 1999
kolektiv autorů: Encyklopedie světového terorismu; Svojtá; Praha 2001
kolektiv autorů: Terorismus a my; Computer Press; Praha 2001
Krieger, Joel: Oxfordský slovník světové politiky; Ottovo nakladatelství; Praha 2000
Řezáč, Tomáš: Afghánistán - Peklo paradoxů, Naše vojsko; Praha 1993

MF DNES

18. září 2001; str. B/3; Islámských teroristů stále přibývá
20. února 2002; str. A/8; EU: Brutalita teroristů roste
25. února 2002; str. A/10; ./clanky/foto - Smrtící hřebík
1. března 2002; str. A/9; Hinduisté se krutě mstí muslimům